

Številka: 00104-33/2019/6

Datum: 28. 2. 2019

Odgovor na poslansko vprašanje Anje Bah Žibert v zvezi z odkrivanjem in pregonom zlorab drog v osnovnih in srednjih šolah ter preventivnimi ukrepi

Poslanka Državnega zbora Republike Slovenije Anja Bah Žibert je preko predsednika Državnega zbora Republike Slovenije mag. Dejana Židana, na Vlado Republike Slovenije naslovila pisno poslansko vprašanje v zvezi z odkrivanjem in pregonom zlorab drog v osnovnih in srednjih šolah ter preventivnimi ukrepi.

Odgovor Vlade Republike Slovenije:

1. Koliko primerov kaznivih dejanj zlorabe drog v vzgojno izobraževalnih zavodih je zabeležila policija od 1. 1. 2004 do 31. 12. 2018 in katerih?

Policija je v časovnem obdobju od 1. 1. 2004 do 31. 12. 2018 v posameznih vzgojno izobraževalnih zavodih obravnavala kazniva dejanja Neupravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog po 186. členu Kazenskega zakonika (KZ-1) in kazniva dejanja Omogočanje uživanja prepovedanih drog ali nedovoljenih snovi v športu po 187. členu Kazenskega zakonika (KZ-1). Statistični podatki obravnavanih kaznivih dejanj so navedeni v tabeli 1.

Policija ne razpolaga s podatki o zlorabi alkohola v vzgojno-izobraževalnih ustanovah.

Tabela 1: Število obravnavanih kaznivih dejanj iz 186. in 187. člena KZ-1 v osnovni šoli, poklicni ali srednji šoli, vzgojno-popravnem domu in vzgojno-varstveni, izobraževalni, kulturni ali telesno-kulturni organizaciji, obdobje 2004 – 2018

Število kaznivih dejanj		Leto															
Člen	Podrobno prizorišče	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
186	Osnovna šola	9	6	9	9	6	10	2	3	9	10	9	14	1	10	10	
	Poklicna ali srednja šola	21	5	13	8	7	11	12	9	5	12	25	37	16	12	39	
	Vzgojno popravn dom	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	2	0	0	
	Vzgojno-varstvena, izobraževalna, kulturna ali telesno-kulturna organizacija	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
187	Osnovna šola	3	5	6	2	4	4	2	1	1	0	2	0	1	2	2	
	Poklicna ali srednja šola	4	3	3	2	1	6	3	1	3	3	4	1	3	1	3	
	Vzgojno popravn dom	0	0	0	0	0	4	4	1	0	0	1	1	1	0	1	
Skupna vsota		37	19	31	21	18	36	23	16	18	26	42	53	24	25	55	

Vir: Generalna policijska uprava

2. Koliko teh primerov so obravnavala sodišča in kakšne so bile odločitve v istem obdobju? Koliko teh sodnih odločb je pravomočnih?

Vlada Republike Slovenije pojasnjuje, da se kazenski postopek proti mladoletniku za vsa kazniva dejanja lahko uvede izključno na zahtevo državnega tožilca (prvi odstavek 465. člena Zakona o kazenskem postopku), zato Vlada Republike Slovenije v nadaljevanju posreduje splošne statistične podatke o odločitvah sodišč v zvezi s kaznivimi dejanji mladoletnikov povezanih z drogo in nedovoljenimi snovmi v športu za leta 2015, 2016 in 2017. Podatki za leto 2018 še niso na voljo, podatki za preostala leta pa so prosto dostopna v skupnih letnih poročilih o delu državnih tožilstev, ki so objavljena na spletnih straneh Vrhovnega državnega tožilstva Republike Slovenije.¹

Leto	Sklep o izrečenem vzgojnem ukrepu	Sodba o izrečeni sankciji	Sklep o ustavitvi postopka
2017	40	0	13
2017 – mladoletniki organiziran kriminal	0	0	0
2016	25	25	11
2016 – mladoletniki organiziran kriminal	0	0	0
2015	57	57	31
2015 – mladoletniki organiziran kriminal	0	0	0

V zvezi s posredovanimi podatki Vlada Republike Slovenije navaja, da se ti nanašajo na kaznivo dejanje neupravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog kot ga določa 186. člen Kazenskega zakonika² (nadaljevanju: KZ-1) ter na kaznivo dejanje omogočanja uživanja prepovedanih drog ali nedovoljenih snovi v športu (187. člen KZ-1) oziroma kaznivo dejanje neupravičene proizvodnje in prometa z mamili kot ga je določal 196. člen Kazenskega zakonika³ (v nadaljevanju: KZ) oziroma kaznivo dejanje omogočanja uživanja mamil kot ga je določal 197. člen KZ. Glede na to, da gre za splošne podatke o mladoletniški kriminaliteti v zvezi s prepovedanimi drogami, podatkov ni mogoče zagotoviti na način, da bi ti prikazovali tovrstno kriminaliteto, ki izvira izključno iz vzgojno-izobraževalnih zavodov.

3. Koliko primerov kaznivih dejanj zlorabe drog in alkohola v vzgojno-izobraževalnih so zabeležili v vzgojno-izobraževalnih zavodih od 1.1.2004 do 31.12.2018 in katerih? Prosim za podatke po letih.

Vzgojno-izobraževalni zavodi ne zbirajo tovrstnih podatkov.

Sicer pa zbira podatke o kriminaliteti med mladoletnimi osebami SURS. Več informacij je mogoče najti na spletni povezavi:

¹ <https://www.dt-rs.si/letna-porocila>

² Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15, 38/16 in 27/17

³ Uradni list RS, št. 95/04 – uradno prečiščeno besedilo

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/viewplus.asp?ma=H121S&ti=&path=../Database/Hitre_Repozitorij/&ang=2 in pod zavihkom KRIMINALITETA, kjer so prikazani podatki o ovadenih, obtoženih in obsojenih mladoletnih osebah od leta 2006 dalje.

4. V koliko teh primerih so vzgojno – izobraževalni zavodi obvestili Policijo in v koliko primerih ne?

Kadar gre za kazniva dejanja Neupravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog po 186. členu Kazenskega zakonika (KZ-1) in kazniva dejanja Omogočanje uživanja prepovedanih drog ali nedovoljenih snovi v športu po 187. členu Kazenskega zakonika (KZ-1) vzgojno-izobraževalni zavodi praviloma obvestijo Policijo.

5. Ali je ministrstvo, pristojno za izobraževanje v zvezi z zaznavami kaznivih dejanj zlorabe drog in alkohola izdalo kakšno okrožnico s pravili ravnanja?

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ima na svoji spletni strani povezavo http://www.mizs.gov.si/si/varno_in_spodbudno_ucno_okolje/, kjer je ministrstvo pripravilo vsebine namenjene vsem javnostim, predvsem pa strokovnim delavcem, vodstvom šol in staršem, da lahko na enem mestu pridobijo uporabne informacije glede zagotavljanja varnega in spodbudnega učnega okolja v sistemu vzgoje in izobraževanja v Sloveniji kot tudi zakonodajne podlage, uporabna strokovna gradiva ter primere ustreznih reševanj različnih dilem na področju zagotavljanja varnega in spodbudnega učnega okolja.

Naloga šole je, da deluje preventivno znotraj kurikula.

6. Kakšne ukrepe preventivne narave v zvezi s problematiko zlorabe drog v vzgojno-izobraževalnih zavodih so sprejela pristojna ministrstva, kakšna je njihova vsebina in kakšni so rezultati?

Preventivno delo policije na področju kriminalitete, povezane s prepovedanimi drogami, temelji na sodelovanju s pristojnimi institucijami, ki primarno delujejo s ciljem ozaveščanja ciljnih skupin o škodljivih posledicah uporabe prepovedanih drog in samozaščitnega ravnanja. Tako policija sodeluje z nevladnimi organizacijami, v občinskih varnostnih sosvetih, z vzgojno-izobraževalnimi ustanovami in z vsemi drugimi akterji, ki delujejo na področju zmanjševanja problematike prepovedanih drog, in sicer na nacionalni, regionalni in lokalni ravni. Preventivno delo se izvaja v obliki sodelovanja na predavanjih, v obliki svetovanja državnim ustanovam, predstavitev dejavnosti policije na različnih prireditvah in priprave različnih preventivnih gradiv, kot so npr. zloženke.

Ob jasnih pravilih šolskega reda, ki jih šole v okviru pristojnosti in glede na izkušnje z otroki in mladostniki določajo same, država izvaja različne programe.

Ker raziskave kažejo, da občutljivi del populacije otrok in mladostnikov preizkuša omejitve in raziskuje življenjske možnosti na različnih področjih, za del populacije z vedenjskimi in čustvenimi motnjami se v zadnjih letih vodi obsežen preizkus različnih preverjenih in novejših metod dela, ki se naslanja na bogato tradicijo slovenskih vzgojnih zavodov. Tako domovi v Planini, Logatcu, Jaršah, Mariboru, Kranju, Smedniku in Višnji gori v okviru operacije, ki jo vodi Ministrstvo za izobraževanje znanost in šport s pomočjo sredstev Evropske skupnosti, preizkušajo vrsto metod, ki naj olajšajo odraščanje in povečajo možnost dokončanja šolanja ter uspešnega odraslega življenja te občutljive populacije. Projekt bo končan v letu 2019, spremlja ga raziskovalna evalvacija in sprotne priprave zakonskih novosti, ki naj bi uspešne načine vpeljala v vsakdanje življenje (vrednost operacije Celostna obravnava otrok s čustvenimi in vedenjskimi motnjami v vzgojnih zavodih je 2.8 milijona evrov).

Predstavniki Ministrstva za izobraževanje znanost in šport aktivno sodelujejo tudi v medresorski delovni skupini za stalno spremljanje izvajanja Resolucije o nacionalnem programu na področju drog pod okriljem Ministrstva za zdravje. V letih 2019 in 2020 so predvideni ukrepi, ki predvsem naslavljajo dodatno možnost opolnomočenja zaposlenih v vzgoji in izobraževanju, tako v smislu dodatnega izobraževanja, kot tudi boljšega stika med zaposlenimi in strokovnjaki, ki lahko bistveno pripomorejo pri preventivi in kurativi, kadar pride do zlorabe prepovedanih substanc pri mladostnikih. Akcijski načrt, ki te aktivnosti opredeljuje, je v fazi priprave in bo predvidoma sprejet v mesecu marcu 2019.

Ministrstvu za zdravje v okviru svojih pristojnosti in pooblastil vzpodbuja razvoj celovitih in na znanstvenih podlagah temelječih ukrepov in aktivnosti na področju prepovedanih drog, še posebej na področju preprečevanja uporabe vseh psihoaktivnih snovi vključno s prepovedanimi drogami. V tem kontekstu ministrstvo podpira in sodeluje pri izvedbi številnih programov tako javnih zavodov kot nevladnih organizacij.

Med aktivnostmi javnih zavodov je potrebno posebej omeniti dejavnosti Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ), ki skupaj z Ministrstvom za zdravje in Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport izvaja program Zdrave šole. Ta program je nastal že leta 1993 s prvimi 12 šolami. Od aprila 2016 deluje v Slovenski mreži zdravih šol že 374 ustanov (301 osnovnih šol, 63 srednjih šol, 9 dijaških domov, 1 Zavod za otroke s posebnimi potrebami, kar pomeni 66 % vseh slovenskih OŠ oz. 57 % vseh OŠ, SRŠ in dijaških domov). Za vključitev v mrežo je ključen interes šol, ki ocenjujejo, da jim je projekt koristen in spodbuden za njihova okolja. V 25 letih delovanja mreže je projekt prerasel v program, proces oz. način miselnosti, ki se kaže v stabilni mreži šol, ki poskušajo s sistematičnim delom ohranjati, krepiti in izboljševati zdravje in zdrav življenjski slog svojih učencev, učiteljev in staršev.

Ministrstvo za zdravje skupaj z NIJZ in ostalimi pristojnimi ministrstvi organizira vsako leto tudi t.i. preventivni mesec, ko aktivnosti v mesecu novembru okrepljeno namenimo predstavitev preventivnih programov po vsej državi. Z izvajanimi vsebinami želimo prispevati k krepitvi prosocialnih vrednot in zdravega življenjskega sloga med mladimi ter razvijati njihove čustvene, kognitivne in vedenjske kompetence.

V okviru Javnega razpisa za Sofinanciranje programov varovanja in krepitve zdravja za leta 2017, 2018 in 2019 je Ministrstvo za zdravje podprlo delovanje enajstih preventivnih programov na področju kemičnih in nekemičnih odvisnosti, ki jih izvajajo nevladne organizacije po celotni državi. V ta namen je ministrstvo namenilo 1.650.363,00 evrov.

Številne opravljene raziskave v zadnjem obdobju o rabi psihoaktivnih snovi med mladimi kažejo, da glede rabe nekaterih t. i. glavnih prepovedanih drog (heroin, kokain, amfetamini) ne izstopamo izraziteje od povprečja evropskih držav. Po drugi strani pa nam podatki za konopljo kažejo ravno obratno sliko. Podatki iz zadnje raziskave HBSC 2018, ki je bila prvič izvedena tudi v starostni skupini 17 let nam kažejo, da je kar 43 % 17-letnikov že kdaj v življenju uporabilo konopljo, skoraj 4 % pa so poročali o redni uporabi konoplje. Zaskrbljujoči so tudi podatki o tem, kako dostopne so mladostnikom različne droge. V raziskavi ESPAD 2015 kar 45 % mladostnikov poroča, da je dostopati do konoplje lahko oziroma zelo lahko.

To dejstvo lahko pripišemo tudi nekritični promociji konoplje v javnosti ter prikazovanju njene zdravilnosti pri desetinah bolezni in njeni praktično neškodljivi uporabi. Konopljo se v javnosti predstavlja kot čudežno rastlino, kot univerzalno zdravilo za vse bolezni. Na ta način se pri ljudeh ustvarja vtis o smiselnosti (samo)obravnave s konopljo in hkrati dvom o konvencionalnih metodah zdravljenja.